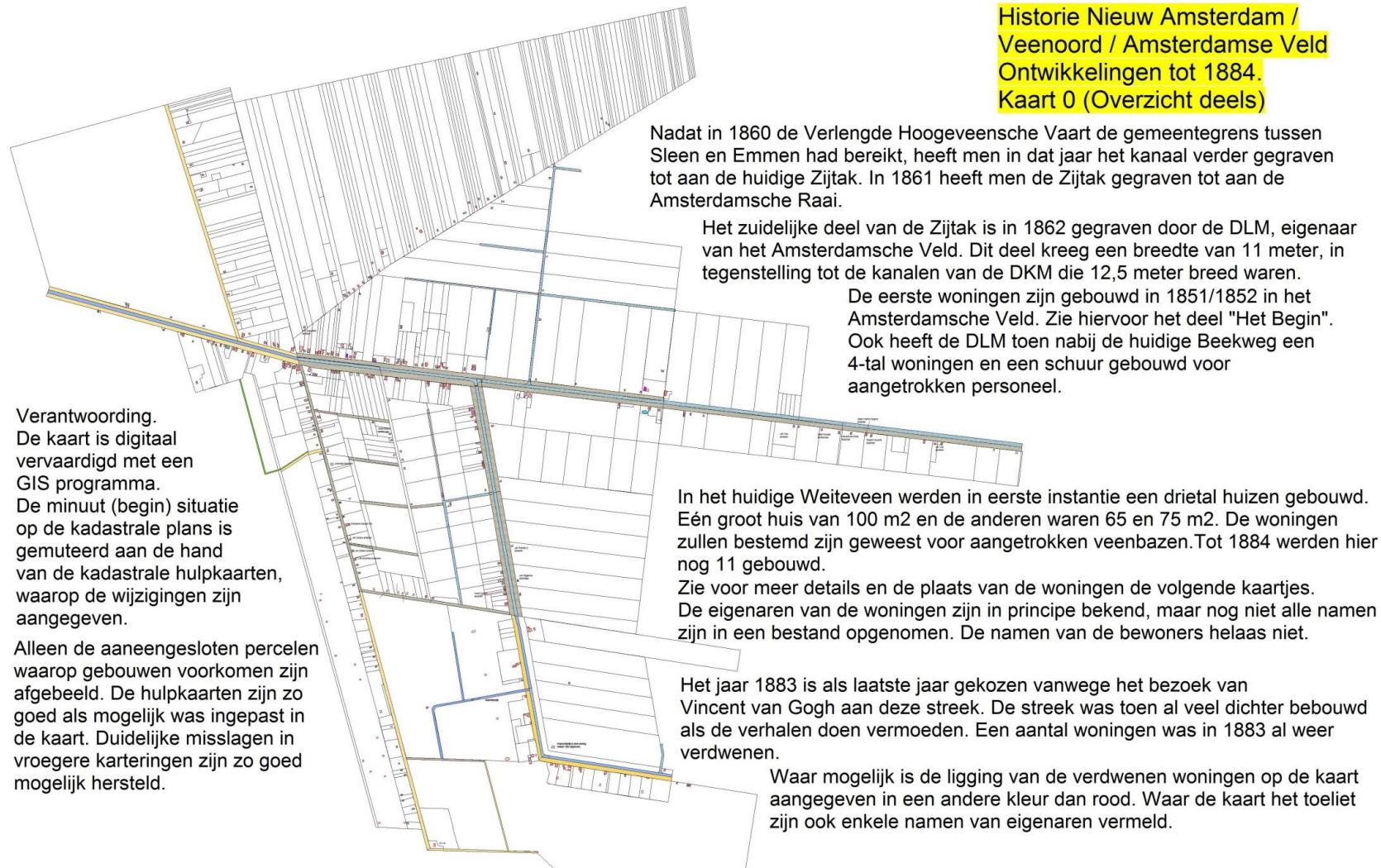

Ontwikkeling Nieuw-Amsterdam, Veenoord en het Amsterdamse Veld tussen 1862 en 1883. (versie 27-07-2017)

1883 was het jaar dat Vincent van Gogh een bezoek bracht aan deze streek.

Op deze pagina een overzicht van de ontwikkelingen tussen 1862 en 1884, hierna afgebeeld op meerdere detailkaartjes om een herkenbaar beeld te krijgen. De periode tot 1884 is gekozen omdat in 1883 Vincent van Gogh deze streek heeft bezocht. Zijn tekeningen en schilderijen tonen een beeld van primitieve leefomstandigheden. Dit beeld is bij velen blijven hangen als het beeld van wonen in de veenkoloniën. Een onjuist beeld, want het merendeel woonde in betere behuizingen. Totaal waren er in 1883 al 260 nieuwe gebouwen aanwezig, 75 in Veenoord, 35 in het Barger Erfscheidenveen langs de Heerendijk, 20 in het Amsterdamsche Veld en 130 in Nieuw Amsterdam. Hierin begrepen 2 kerken, 2

scholen, 2 logementen, 2 kalkbranderijen, 4 riant ververswoningen en 1 molen.

Op 3 plaatsen kwamen veel veenketen en hutten voor.

In het Barger Erfscheidenveen tussen de Heerendijk en Wilhelmsoord. op het perceel van Gratema ten westen van de Schooldijk en langs de grens met de voormalige gemeente Schoonebeek, tussen de Beekweg en de Duitse grens. Vooral hier, in het huidige Weiteveen, zou van Gogh geschilderd hebben volgens enkele publicaties.

Maar dit moet worden betwijfeld. Zie hiervoor de afzonderlijke pagina Vincent van Gogh.

Historie Nieuw Amsterdam /
Veenoord / Zandpol
Gebouwen 1883
Ondergrond topografie 2000

Detailkaart 1

Boerdijk

Hiernaast de woningen aan de Boerdijk tussen de huidige autoweg
en de rotonde bij de Tweeling, situatie 1883.
In de percelen de toenmalige kadastrale perceelnummers.
Aan de hand van de perceelnummers is het mogelijk de eigenaren
te achterhalen.

perceel 1459 t/m 1462 = Jan Lamberts vervener

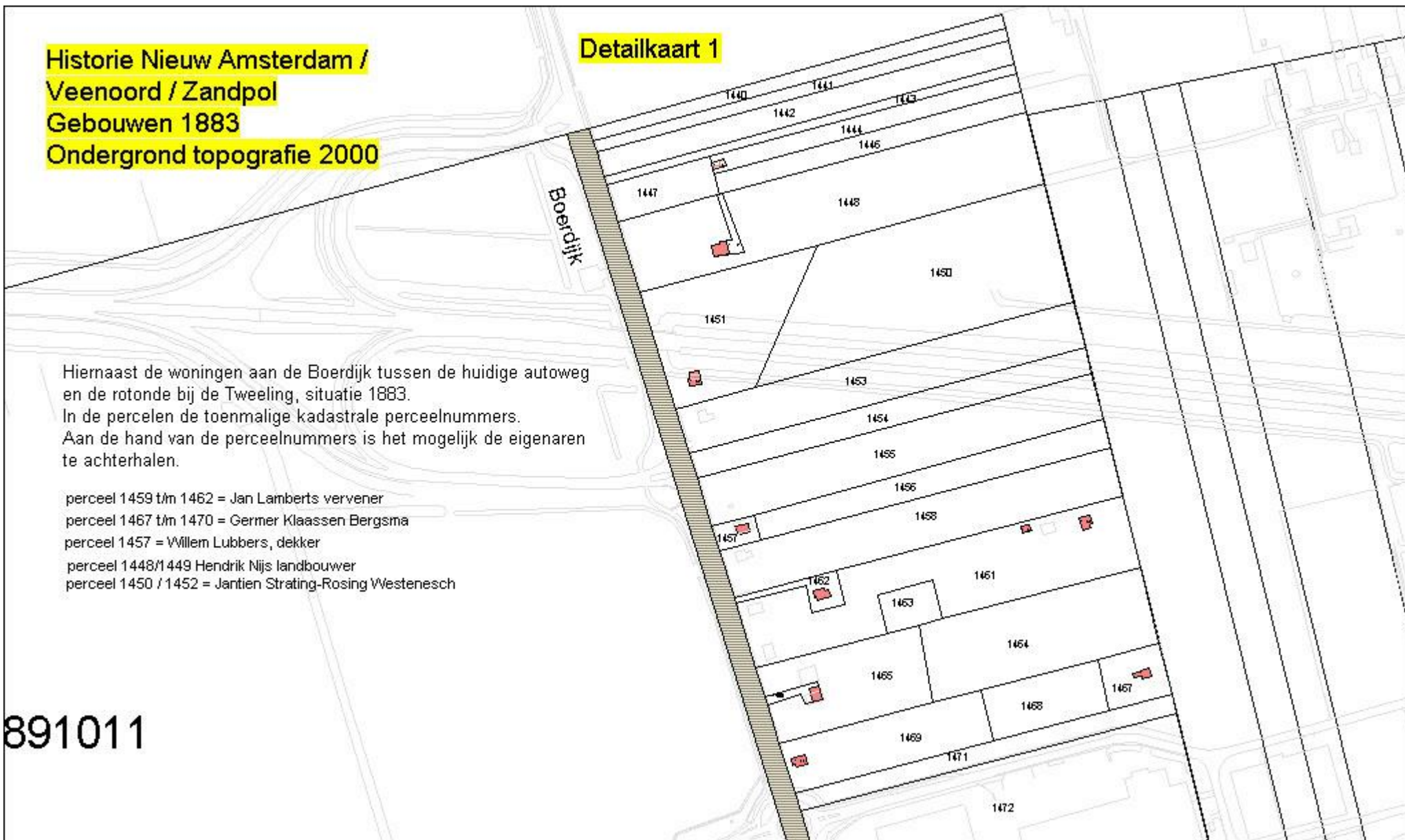
perceel 1467 t/m 1470 = Germer Klaassen Bergsma

perceel 1457 = Willem Lubbers, dekker

perceel 1448/1449 Hendrik Nijs landbouwer

perceel 1450 / 1452 = Jantien Strating-Rosing Westenesch

891011

Historie Nieuw Amsterdam /
Veenoord / Zandpol
Gebouwen 1883
Ondergrond topografie 2000

detailkaart 2

perceel 1503 = Klaas van Dalen, schipper
perceel 1504 = Hendrik Baas koopman
perceel 1507 = Pieter Beute smid
perceel 1481 / 1482 = Arend Abeen landbouwer
perceel 1487 = David Appelo arbeider

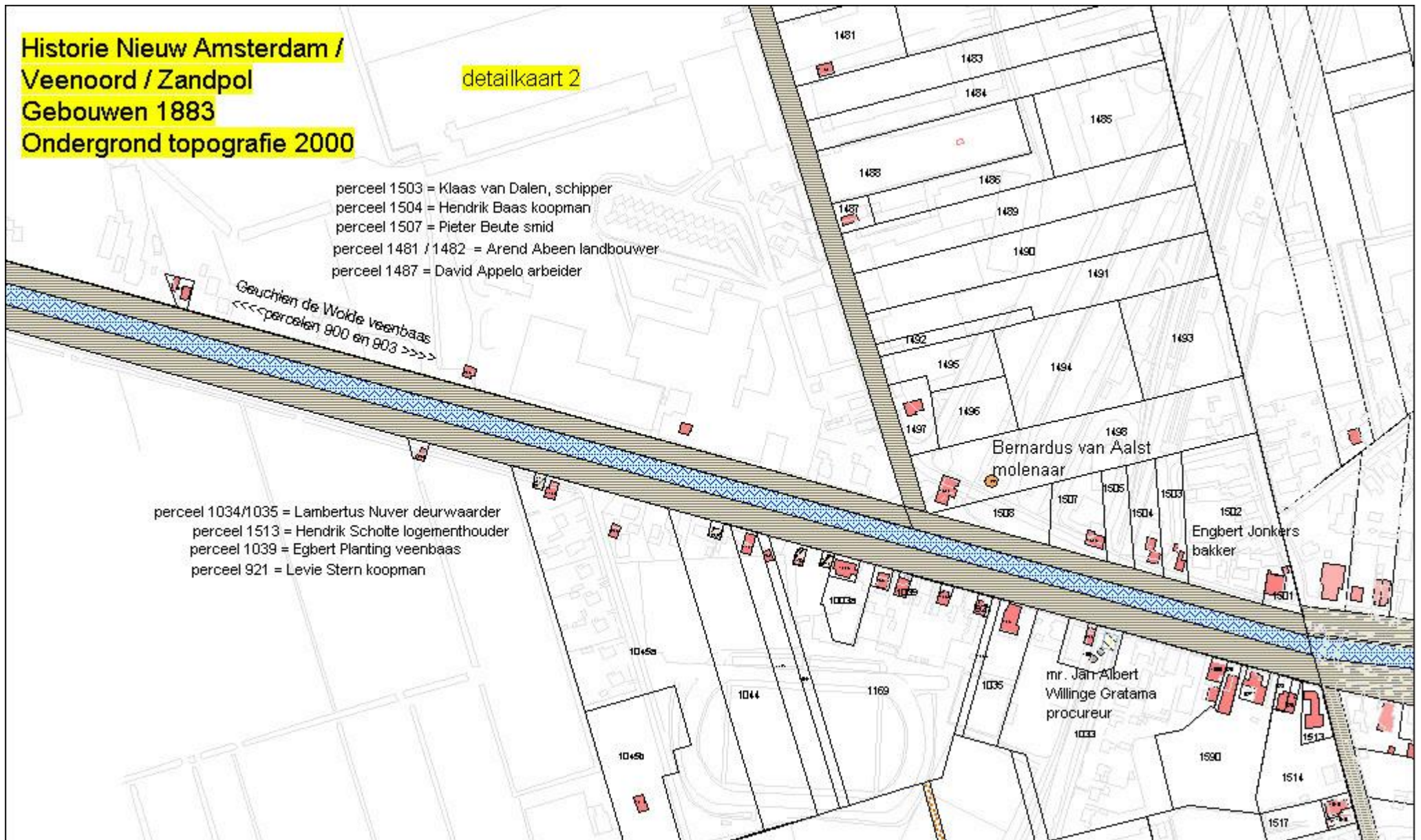
Geuchten de Wolde veenbaas
<<<<perceelen 900 en 903 >>>>

perceel 1034/1035 = Lambertus Nuver deurwaarder
perceel 1513 = Hendrik Scholte logementhouder
perceel 1039 = Egbert Planting veenbaas
perceel 921 = Levie Stern koopman

Bernardus van Aalst
molenaar

Engbert Jonkers
bakker

mr. Jan Albert
Willinge Gratama
procureur

Detailkaart 3
Bargererfscheidenveen

Historie Nieuw Amsterdam /
Veenoord / Zandpol
Gebouwen 1883
Ondergrond topografie 2000

In dit gebied kwamen veel keten en hutten voor.
Deze zijn echter niet op de kadastrale kaart afgebeeld.

De verlengde Margienewijk was
in 1883 in aanleg en gegraven
tot de huidige Erfscheidenweg.

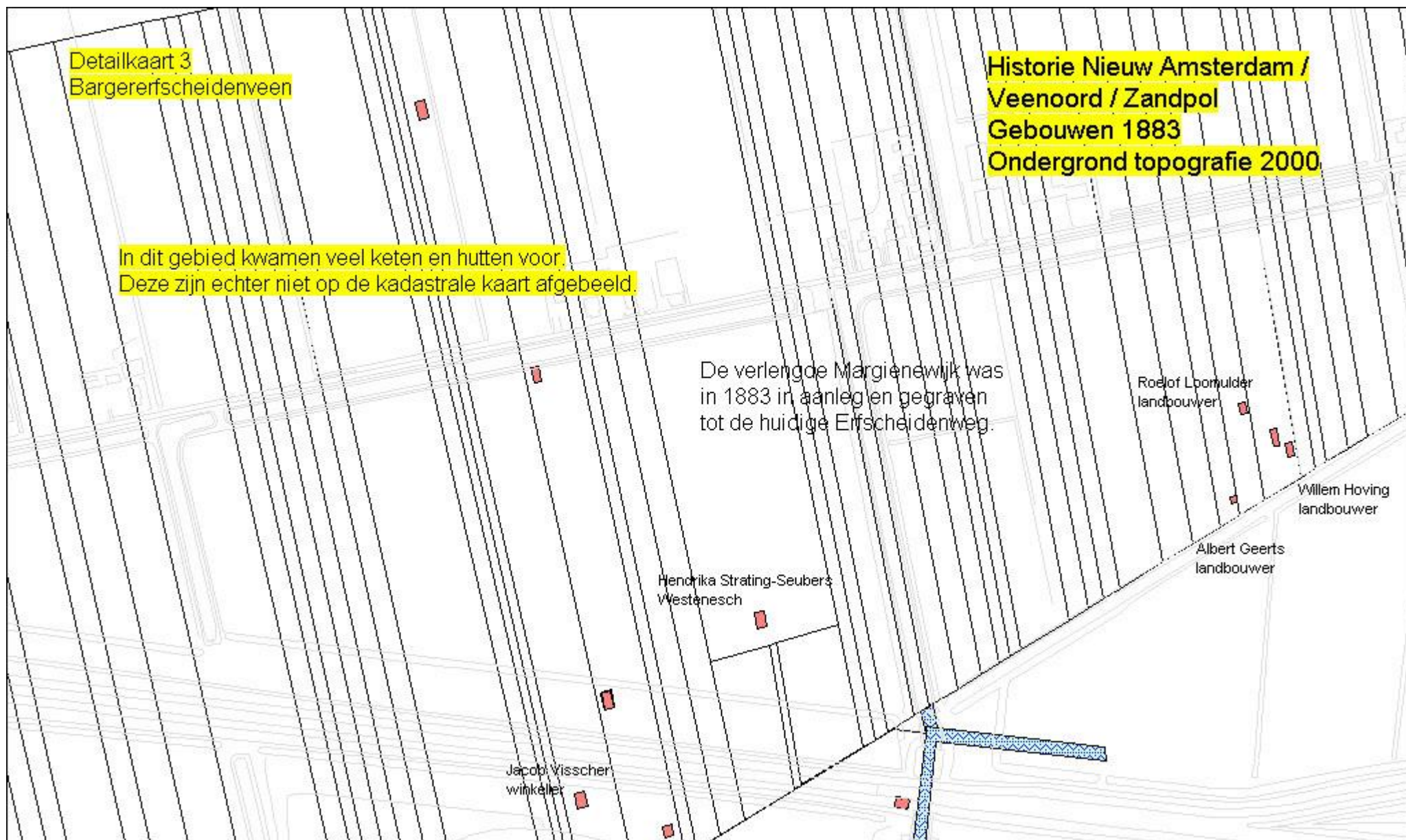
Roelof Looijulder
landbouwer

Willem Hoving
landbouwer

Albert Geerts
landbouwer

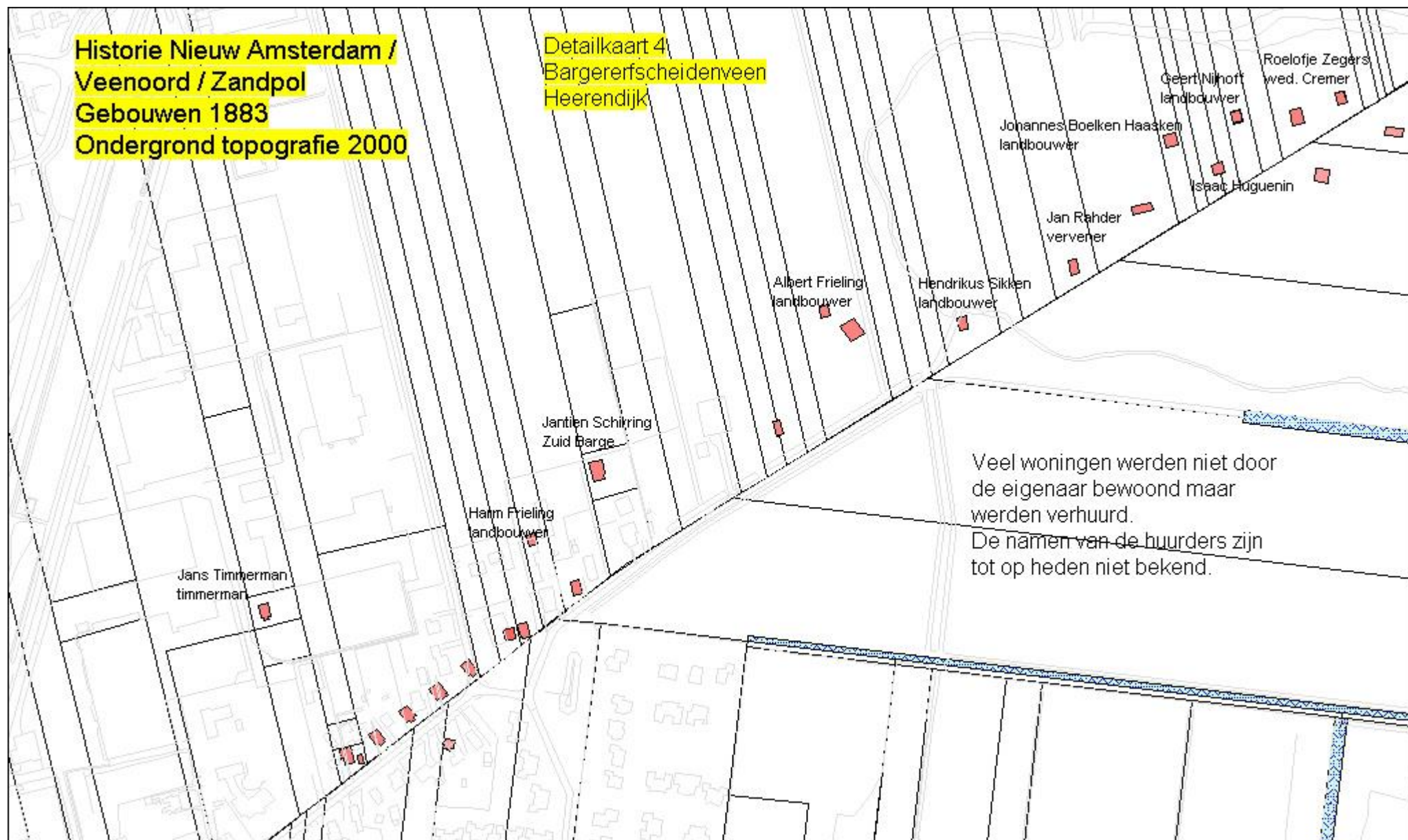
Hendrika Strating-Seubers
Westenesch

Jacobi Visscher
winkelier

Historie Nieuw Amsterdam /
Veenoord / Zandpol
Gebouwen 1883
Ondergrond topografie 2000

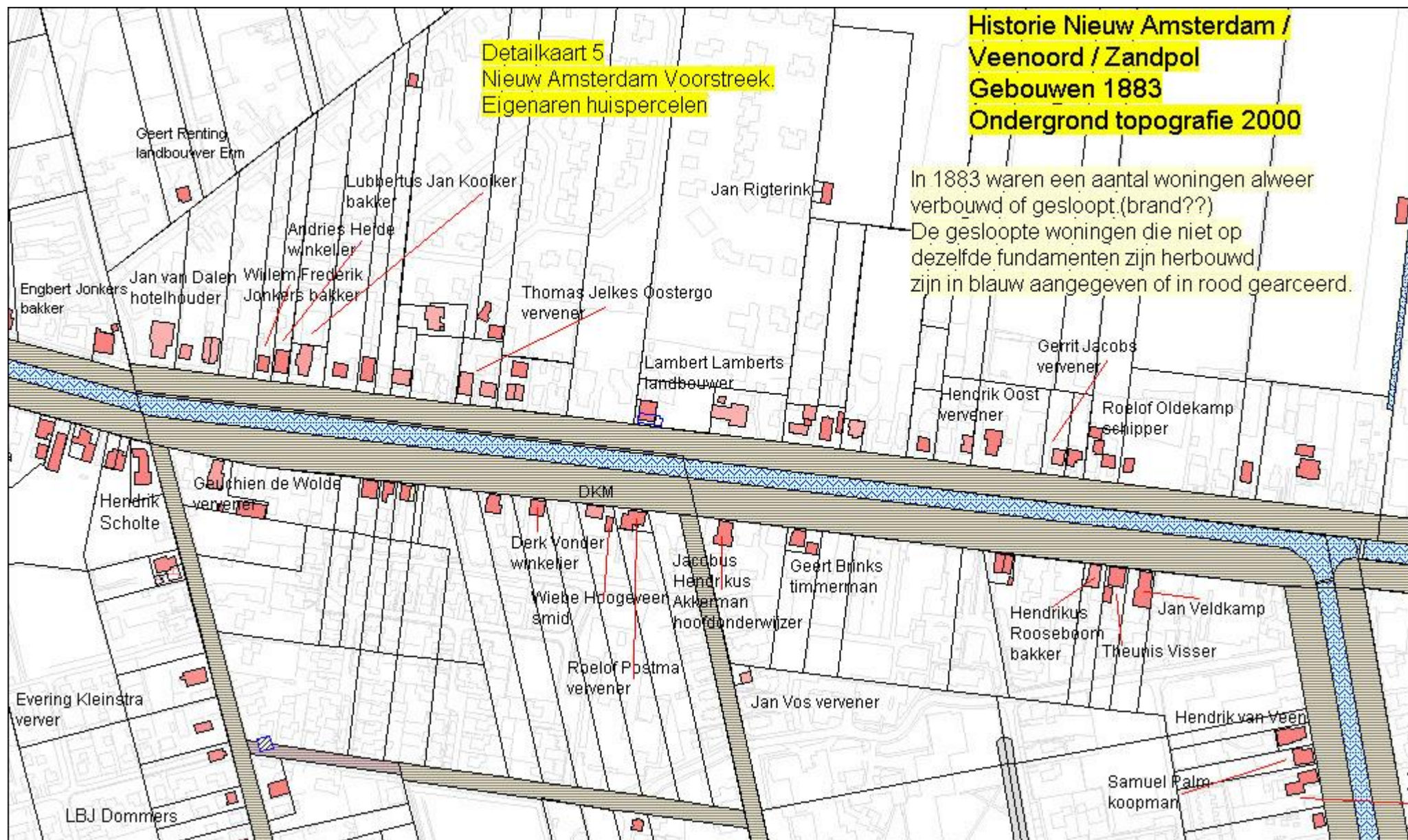
Detailkaart 4:
Burgererfscheidenveen
Heerendijk

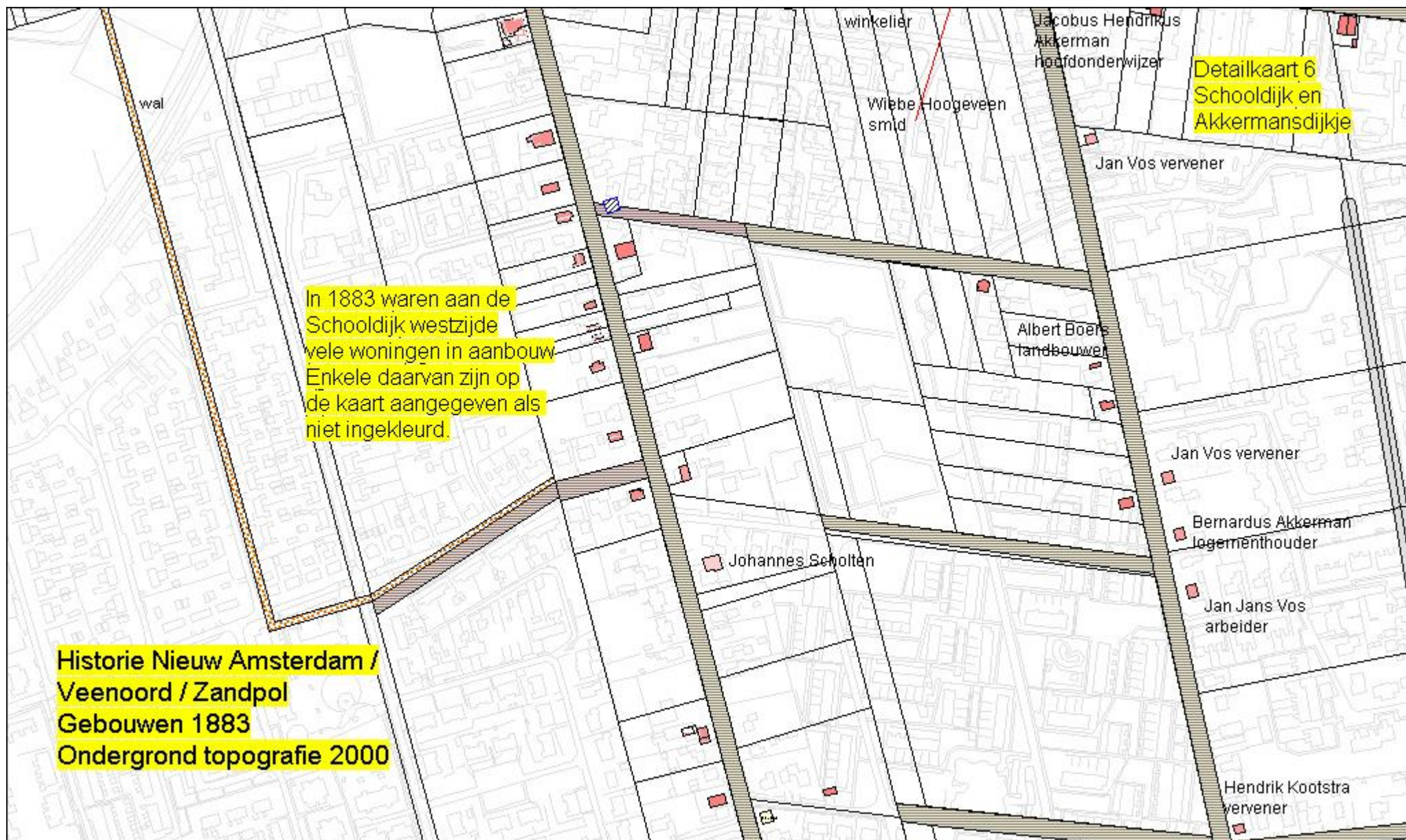

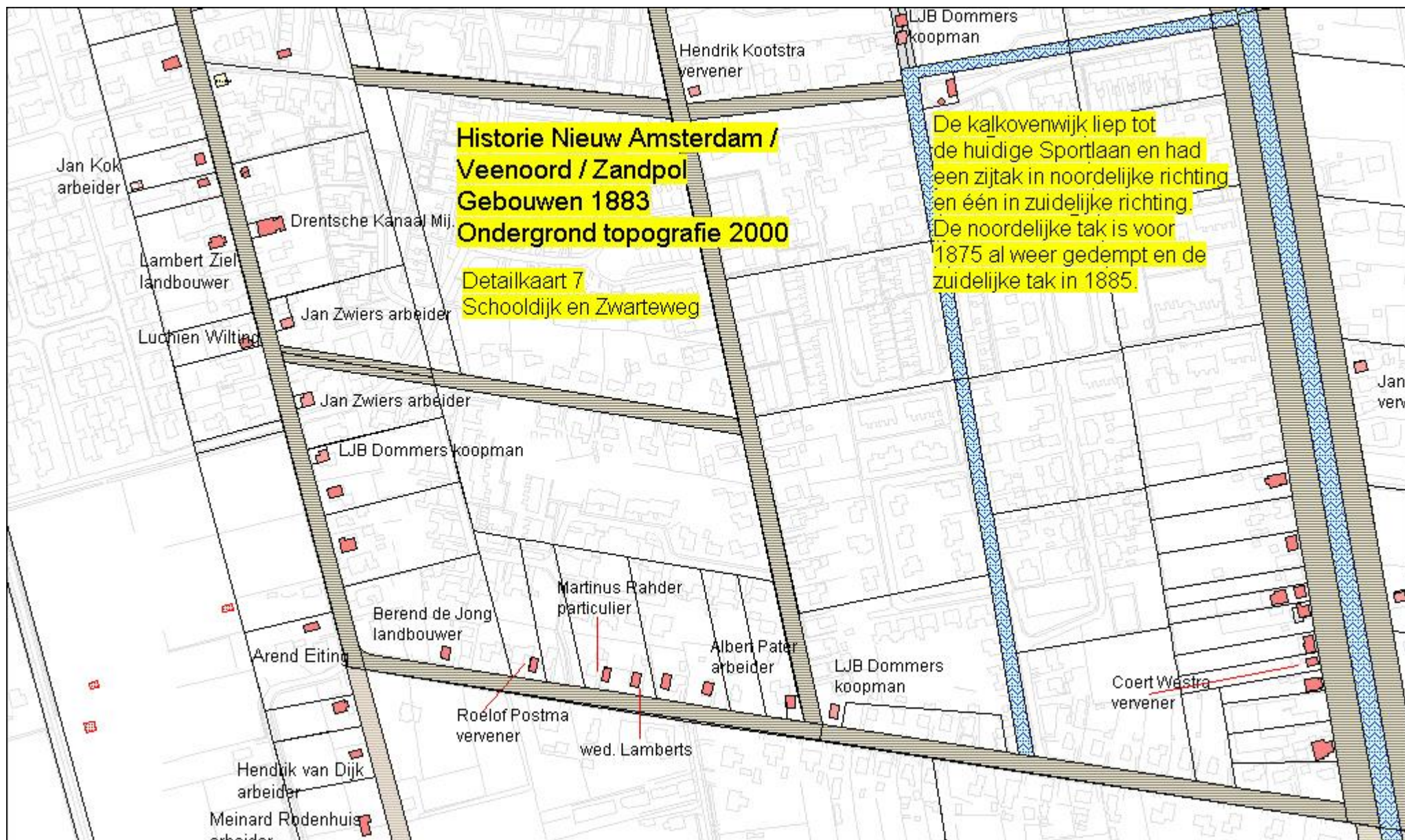
Detailkaart 5
Nieuw Amsterdam Voorstreek.
Eigenaren huispercelen

Historie Nieuw Amsterdam /
Veenoord / Zandpol
Gebouwen 1883
Ondergrond topografie 2000

In 1883 waren een aantal woningen alweer verbouwd of gesloopt. (brand??)
 De gesloopte woningen die niet op dezelfde fundamenteën zijn herbouwd zijn in blauw aangegeven of in rood gearceerd.

Detailkaart 8
Vaart NZ tot huidige Dikkewijk.

Historie Nieuw Amsterdam /
Veenoord / Zandpol
Gebouwen 1883
Ondergrond topografie 2000

Marten Tjerks Busstra
scheepstimmerman

Marten Tjerks Busstra
scheepstimmerman

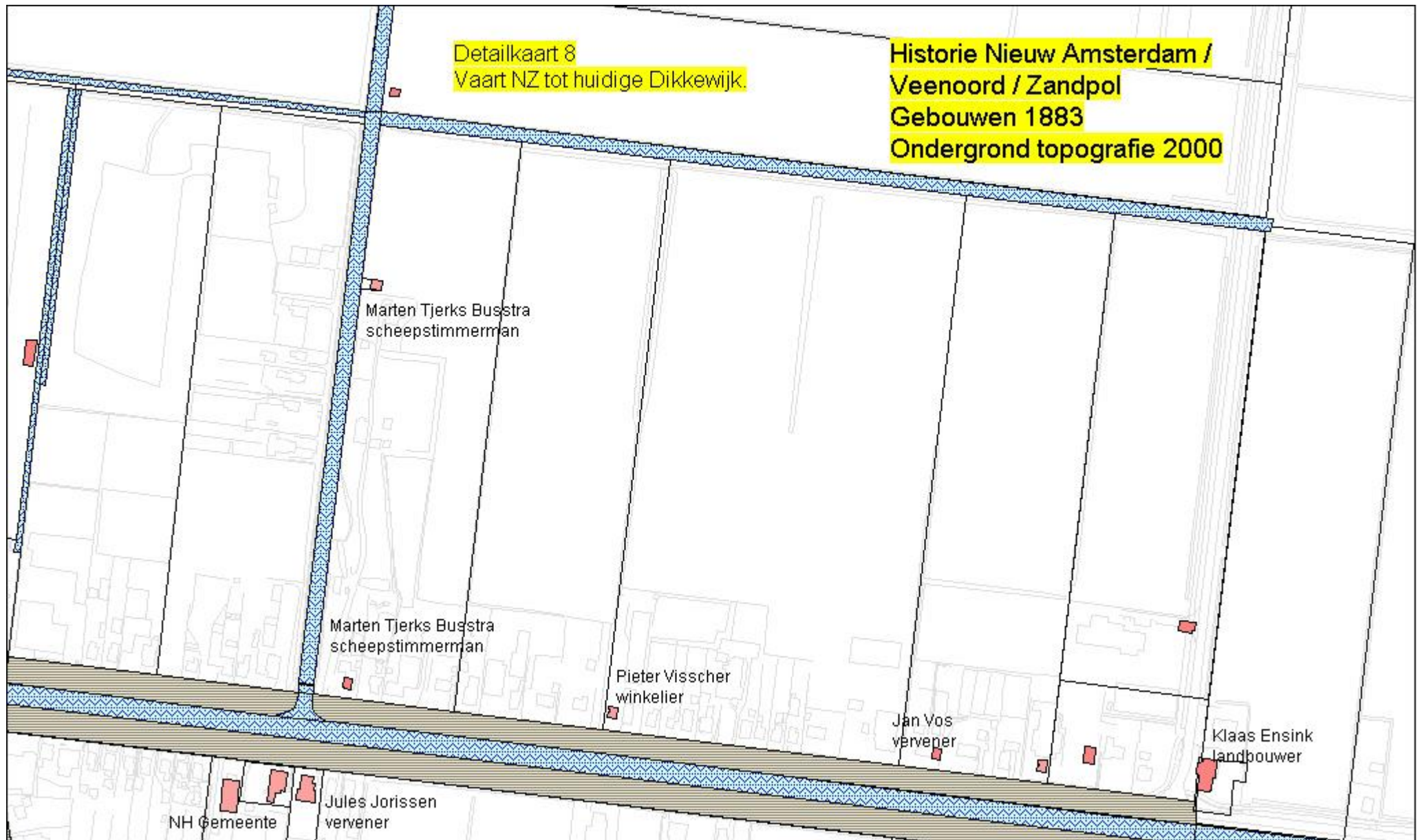
Pieter Visscher
winkelier

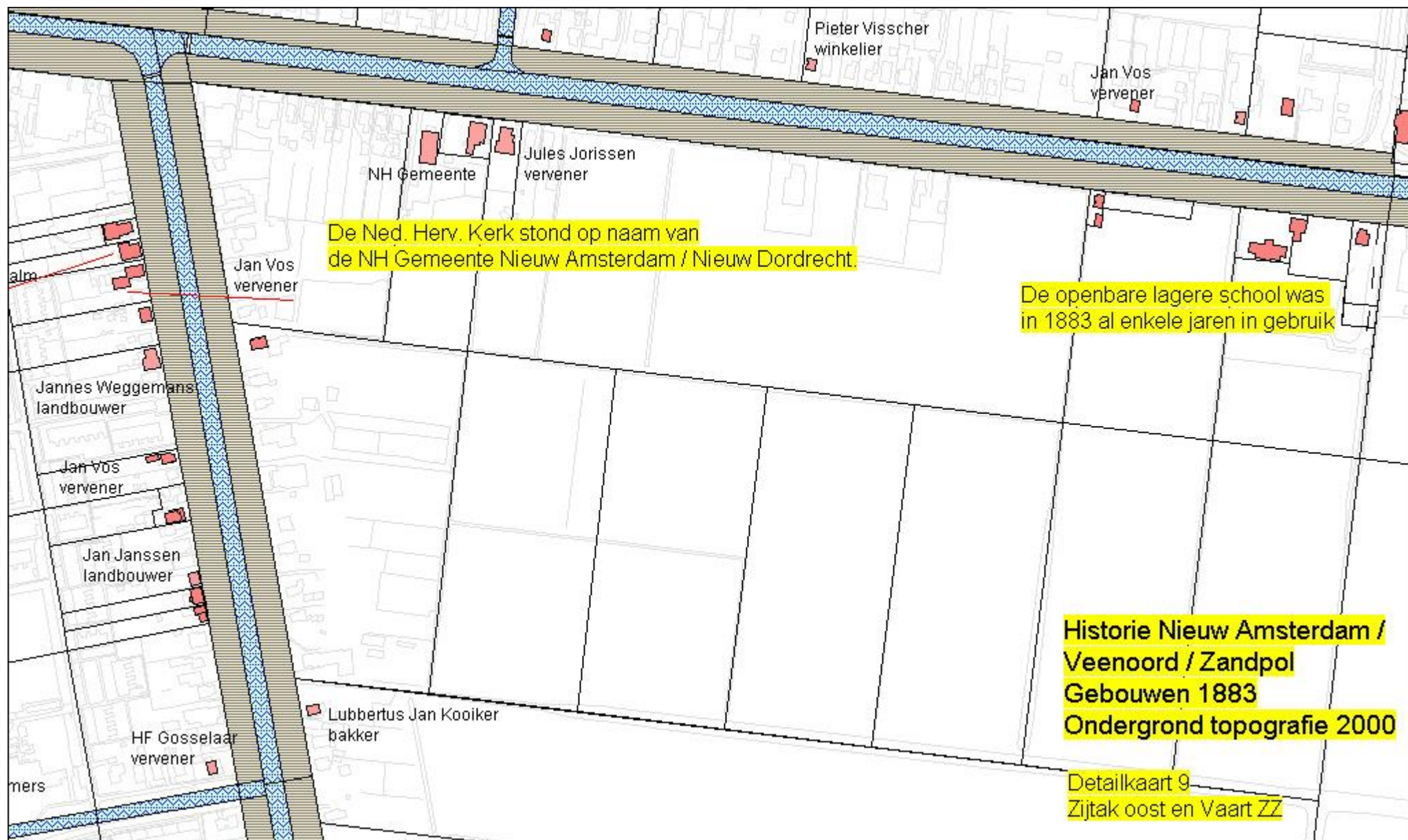
Jan Vos
vervener

Klaas Ensink
landbouwer

NH Gemeente

Jules Jorissen
vervener

Detailkaart 10
Kloksbrug-1

Historie Nieuw Amsterdam /
Veenoord / Zandpol
Gebouwen 1883
Ondergrond topografie 2000

Klaas Ensink
landbouwer

Op deze perceeltjes waren in 1883
woningen in aanbouw.

De eigendom aan de noordzijde liep nog door
tot aan de kanaal kant.

Geert Ha
arbeider

Jan Vos
vervener

Geert Mulder
landbouwer

Hendrik de Groot
koopman

R
k

Detailkaart 11
Kloksbrug-2

Historie Nieuw Amsterdam /
Veenoord / Zandpol
Gebouwen 1883
Ondergrond topografie 2000

Geert Harms Nijland
arbeider

Op deze perceeltjes waren in 1883
woningen in aanbouw.

Geert Mulder
landbouwer

Hendrik de Groot
koopman

Roelof Houwink
koopman

Jan Vos
vervener

Het kanaal was al verder gegraven.
Afgebeeld is tot de 2e Zuiderraai, de grens met Erica.

**Historie Nieuw Amsterdam /
Veenoord / Zandpol
Gebouwen 1883
Ondergrond topografie 2000**

De gedachte inrichting van het nieuwe Amsterdam door de DLM in het Amsterdamsche Veld is tussen 1855 en 1862 verlaten. Bumaveen is Nieuw Amsterdam geworden en in het Amsterdamsche Veld is geen echte kern ontstaan.

De eerder aangelegde 4e weg en later ook de 3e weg is met het veen verdwenen.

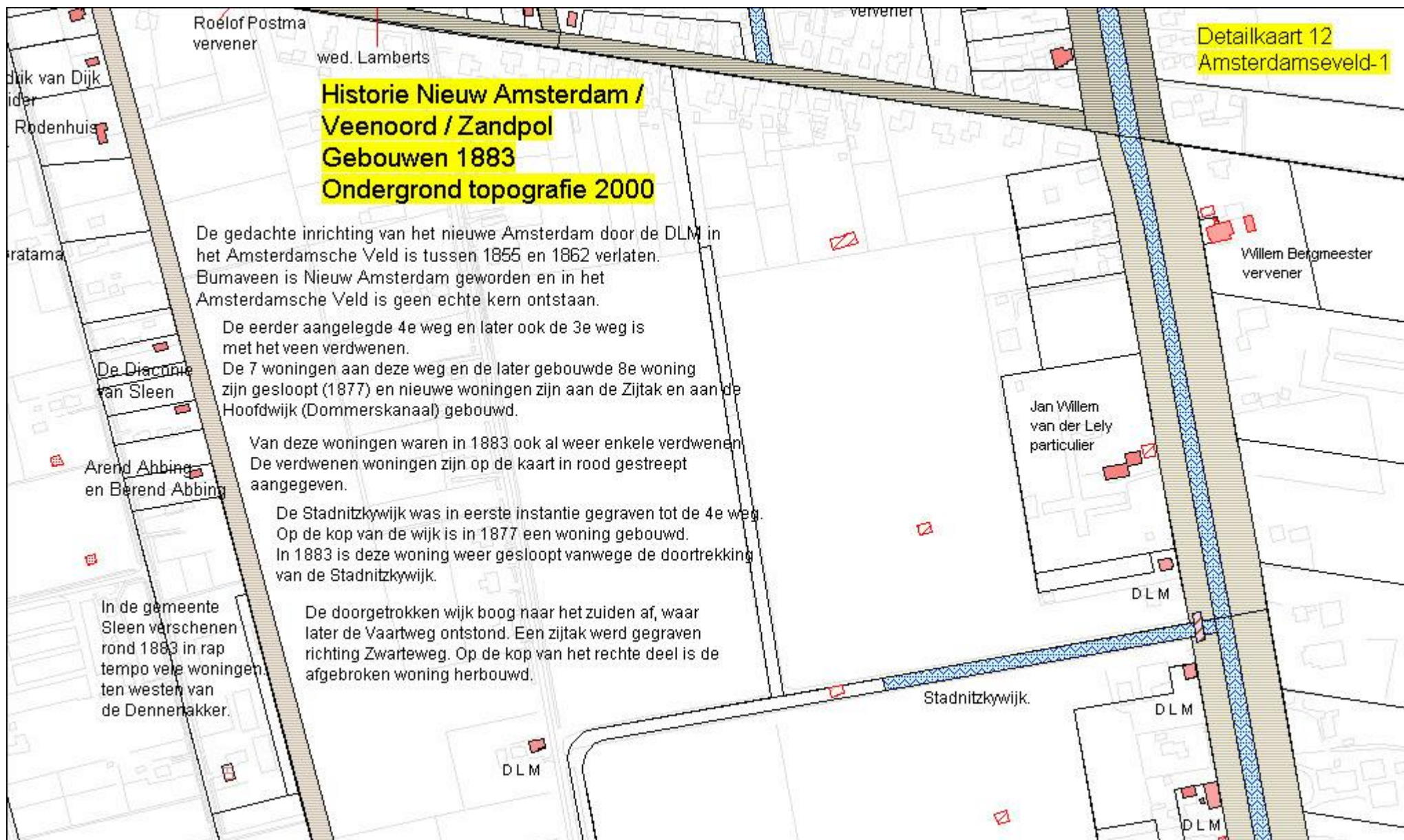
De 7 woningen aan deze weg en de later gebouwde 8e woning zijn gesloopt (1877) en nieuwe woningen zijn aan de Zijtak en aan de Hoofdwijk (Dommerskanaal) gebouwd.

Van deze woningen waren in 1883 ook al weer enkele verdwenen. De verdwenen woningen zijn op de kaart in rood gestreept aangegeven.

De Stadnitzkywijk was in eerste instantie gegraven tot de 4e weg. Op de kop van de wijk is in 1877 een woning gebouwd. In 1883 is deze woning weer gesloopt vanwege de doortrekking van de Stadnitzkywijk.

De doorgetrokken wijk boog naar het zuiden af, waar later de Vaartweg ontstond. Een zijtak werd gegraven richting Zwarteweg. Op de kop van het rechte deel is de afgebroken woning herbouwd.

In de gemeente Sleen verschenen rond 1883 in rap tempo vele woningen ten westen van de Dennerakker.

Detailkaart 13

Jan Ruinemans
landbouwer

Douwe Faber
arbeider

Marinus Rahder
vervener

wed. Margaretha
Sleivers-Goorens

Douwe Faber
arbeider

De 3e weg is na 1883
bij de verdere ontginning van dit gebied
verdwenen.
De Vaartweg is daarna als nieuwe
ontsluiting aangelegd.

Dit perceel was vanaf
1852 als bouwland in
gebruik.
De woning is de eerste
die in het Amsterdamsche
Veld is gebouwd.
In 1883 is de woning verbouwd
zoals nu op de kaart is aangegeven.

In 1883 was men bezig het latere
Stieltjeskanaal te graven.

**Historie Nieuw Amsterdam /
Veenoord / Zandpol
Gebouwen 1883
Ondergrond topografie 2000**

Gemeetegrens.

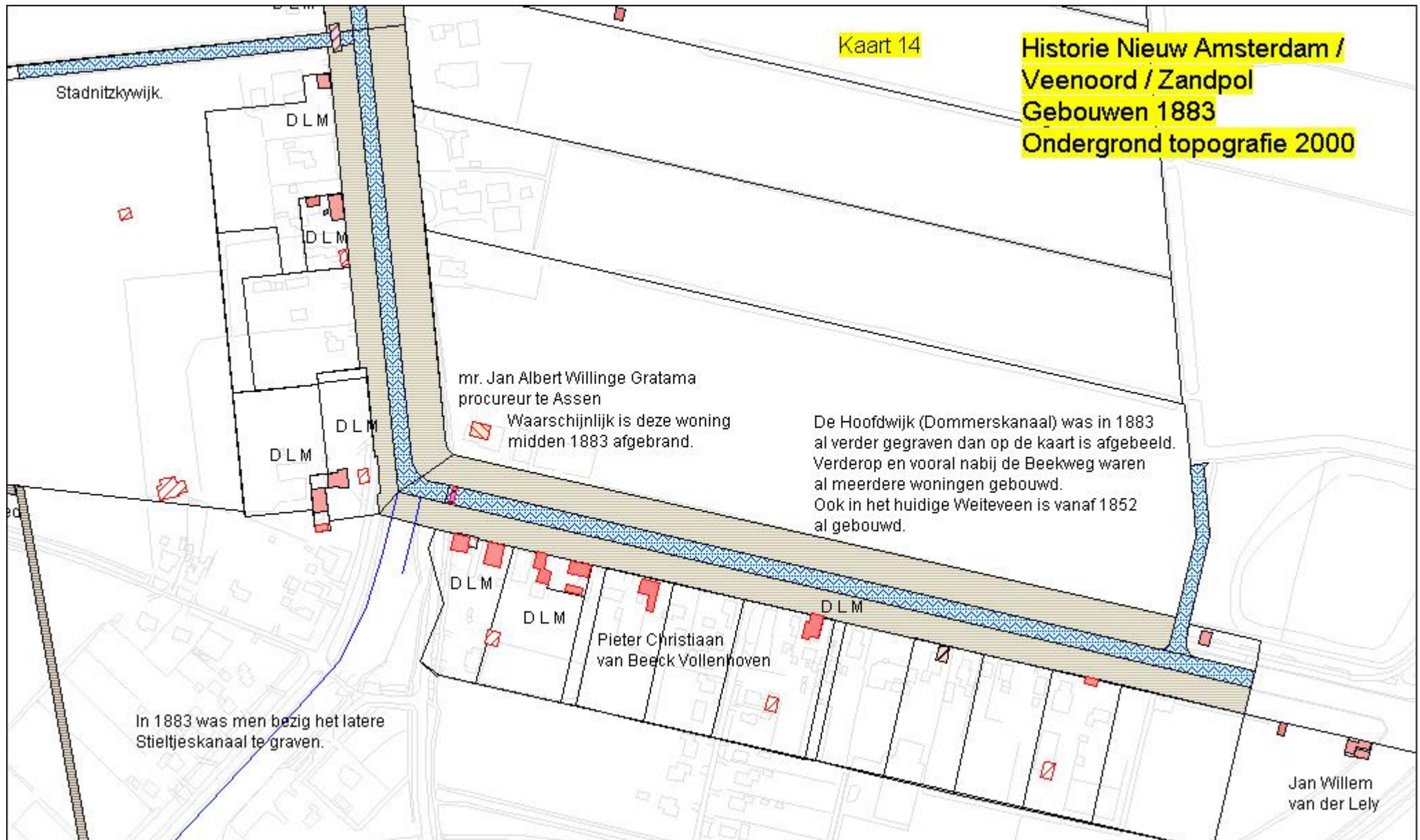
mr. Jan Albert
procureur te
Waa
midd

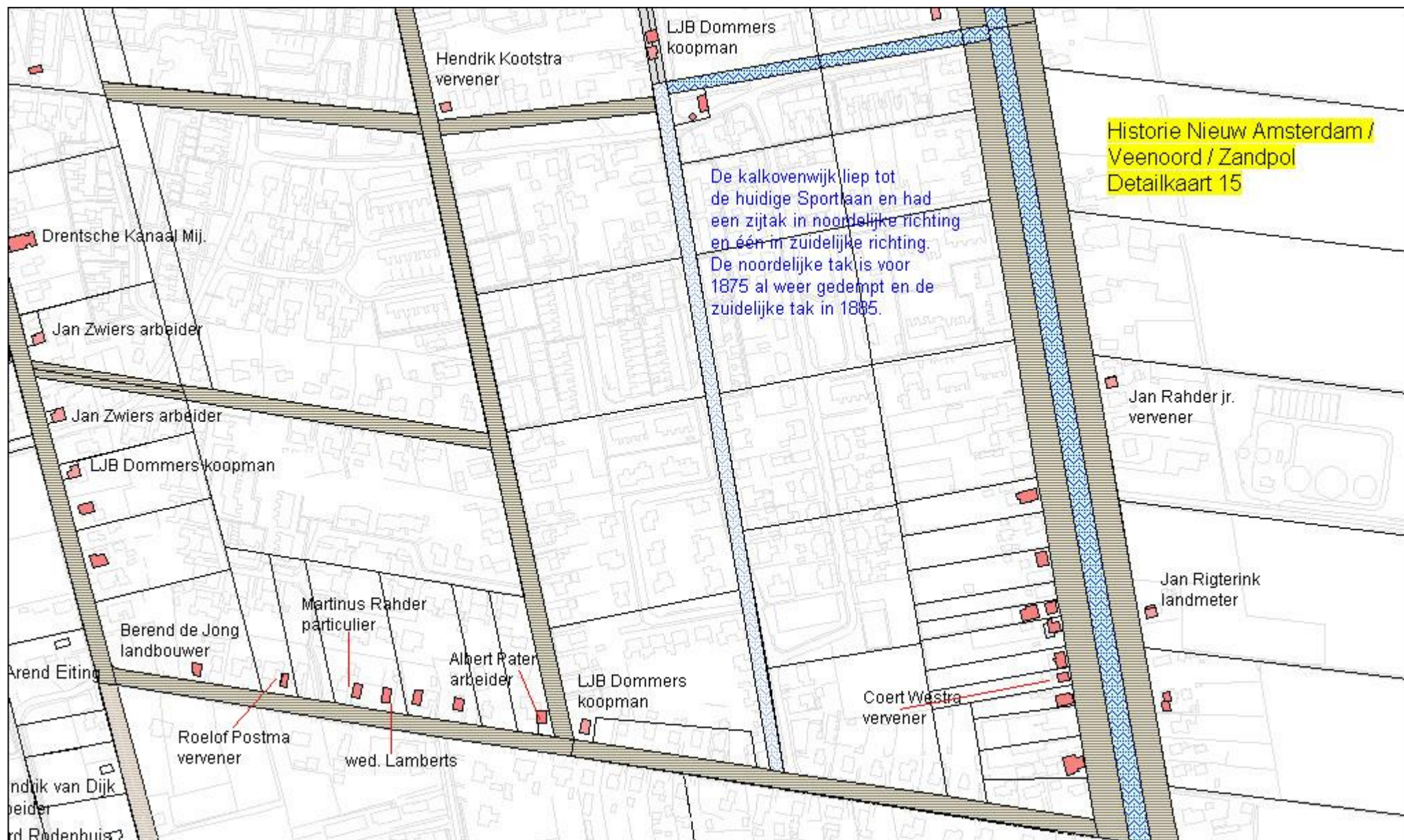
DLM

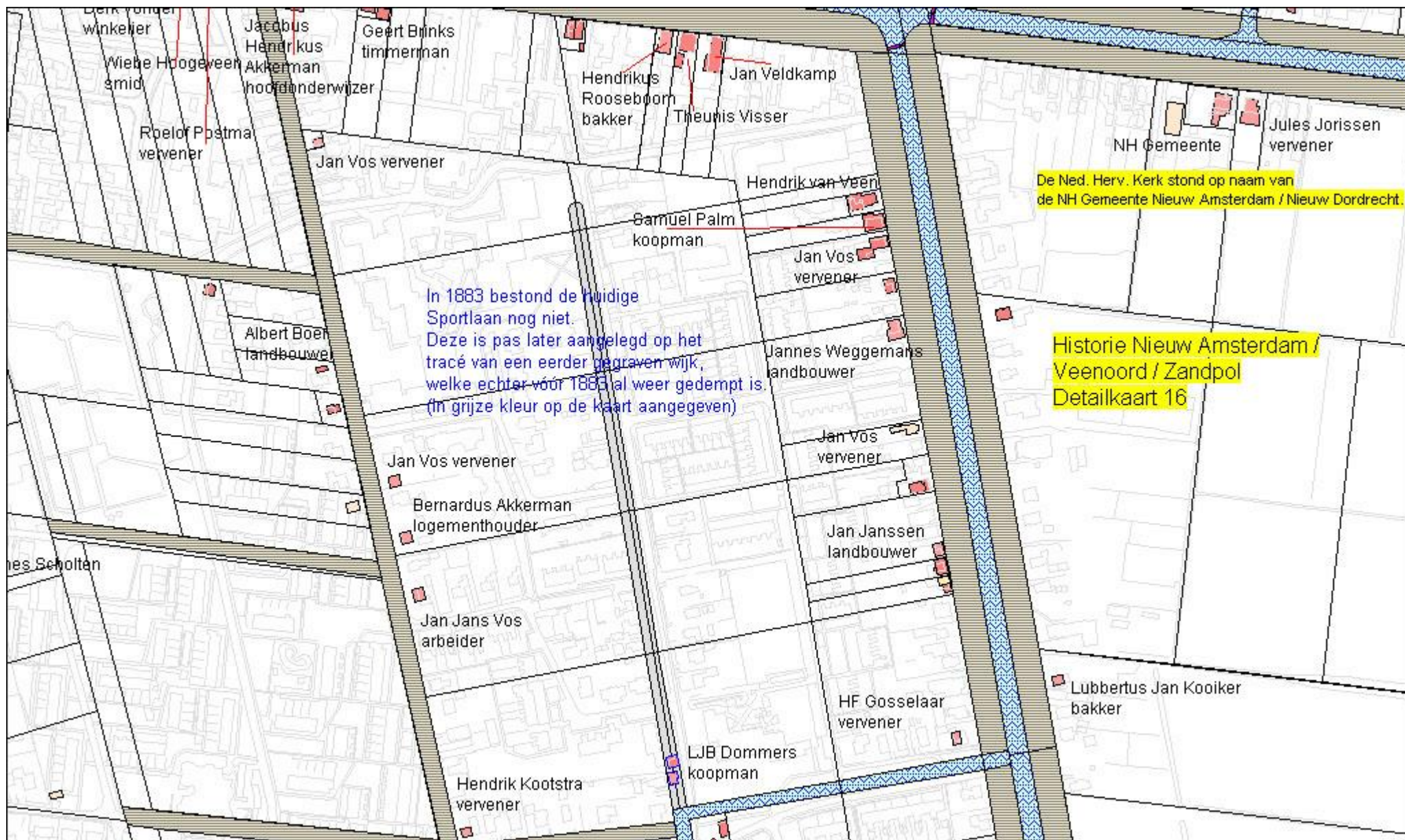
DLM

DLM

DLM

In 1883 bestond de huidige Sportlaan nog niet. Deze is pas later aangelegd op het tracé van een eerder begraafenis wijk, welke echter voor 1883 al weer gedempt is. (In grijze kleur op de kaart aangegeven)

De Ned. Herv. Kerk stond op naam van de NH Gemeente Nieuw Amsterdam / Nieuw Dordrecht.

Historie Nieuw Amsterdam / Veenoord / Zandpol
Detailkaart 16

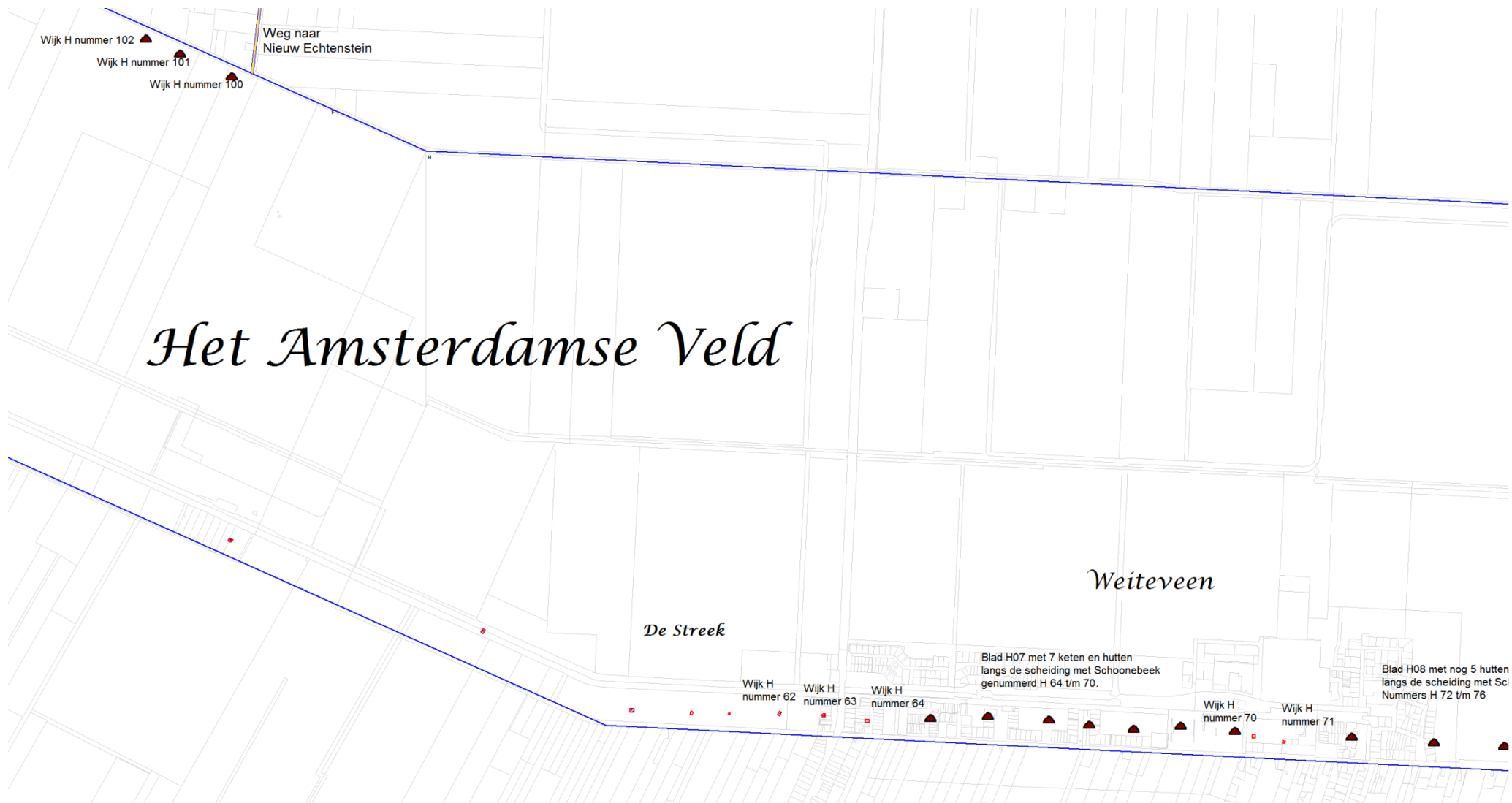
A historical map of the 'Het Amsterdamse Veld' area. The map shows a network of streets and waterways. A prominent blue line runs diagonally across the upper half of the map, representing a canal or waterway. Below this line, there are several smaller blue lines and a yellow line, likely representing other waterways or boundaries. The map is overlaid with a grid of streets. The title 'Het Amsterdamse Veld' is written in a large, elegant script across the middle of the map. In the bottom right corner, there is a label 'Wijk H nummer 51'. At the bottom center, there is a label 'de Beek' next to a small blue line representing a stream or ditch. A text box in the bottom left corner provides historical context about the area.

Het Amsterdamse Veld

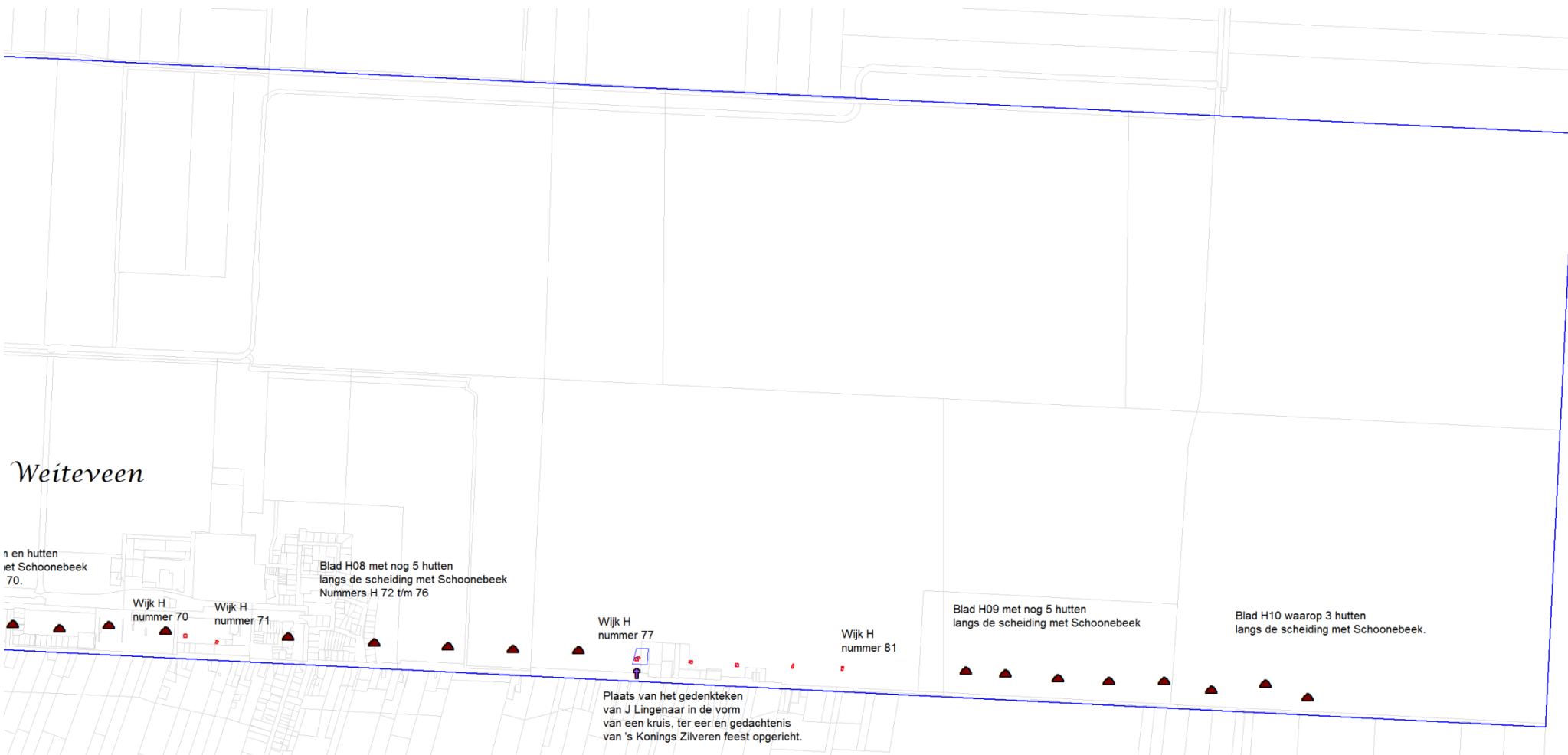
Wijk H
nummer 51

de Beek

Omstreeks 1883 was het Dommerskanaal zover gevorderd dat het verbinding had met de waterlopen die vanaf 1852 nabij de (Wester)beek waren gegraven ter ontwatering van het hoogveen. Hier zijn ook de eerste woningen gebouwd voor de aangetrokken arbeiders en opzichters uit de Peel in Brabant. Het Dommerskanaal is later doorgetrokken naar het huidige Weiteveen op een afstand van 100 meter vanaf de gemeentegrens. De 100-meter grens was de bermsloot aan de zuidkant van de weg. De waterloop in noordelijke richting, naar de knik in de Amsterdamse Raai, is later weer gedempt. Ook het wegje waaraan 5 woningen met een schuur bij een omheind perceel is toen opgeruimd bij de vervening.

In 1852 is ook begonnen met het graven van sloten rondom het aangekochte veen door de DLM. Op de gemeentegrens is een sloot gegraven en ten noorden daarvan is een pad aangelegd. Vanaf de Beekweg kon men dit gebied bereiken. Langs het pad verrezen een aantal woningen voor de opzichters en de kundige slootgravers die uit de Peel in Brabant waren aangetrokken. Maar al gauw kwamen arbeiders van elders naar dit gebied, in de hoop op werk. Hun onderkomens werden meestal in één nacht opgericht in de vorm van een hut. De plaats van de hutten zijn door de landmeter aangegeven op zijn veldwerken.

Deze kaart laat het gebied zien ten oosten van het huidige Weiteveen tot aan de Duitse grens. Ook hier nog een aantal woningen voor opzichters en veenarbeiders en de keten en hutten die hier zijn neergezet. Ook is de plek aangegeven waar op 18 juni 1864 een gedenkteken is geplaatst naar aanleiding van het 25 jarig huwelijk van Koning Willem III en zijn vrouw Sophia. De woning wijk H nummer 77 is uiteraard nu al lang verdwenen, maar ter plaatse eindigt de wal met bomen aan de noordzijde van de weg en ook de bermsloot en beginnen de erven van een aantal woningen. Daar, in de berm, heeft het gedenkteken in de vorm van een ijzeren kruis, gestaan.